

**An online and offline puppet theatre
question and answer game
in Dutch and in English**

Puppetry Museum Quiz

An engaging question and answer game in Dutch and in English relating to international folk puppet theatre and associated arts

An online and offline puppet theatre question and answer game

Learn more about folk and mainstream puppet theatre in 24 questions. Discover the wide range of puppetry techniques. Listen to various sound clips and meet comical characters. The puppet-theatre question and answer game can be played in the Puppetry Museum as well as on other locations. The quiz can also be viewed and heard online and played on a PC, a laptop (with or without a touchscreen), a tablet, or a smartphone.

Puppet theatre computer game

The Puppetry Museum Quiz is a jolly, educational, farcical, and light-hearted question and answer game about folk and mainstream puppet theatre and various puppetry techniques. By means of a series of sound clips, texts and images, you are making a journey through the wondrous world of puppet theatre. In a playful manner, 24 view and search tasks introduce you to the wealth of possibilities in international puppet, figure, and objects theatre, and with regard to visual theatre and associated arts.

Puppet theatre names, characters, and concepts

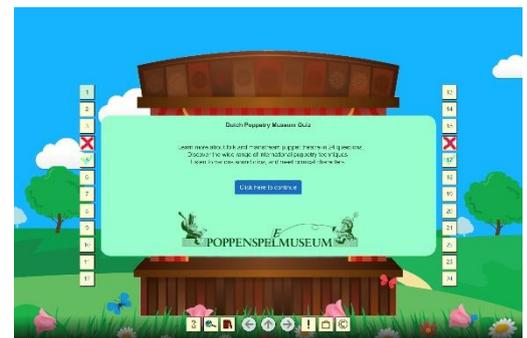
The quiz uses a great variety of words - including names, figures and concepts in the field of puppet theatre. These words range from monkey, constable, hand puppet, mask, puppets on the shelf ('marionnettes à la planchette' in French), shadow, rod puppet and marotte to words like 'commedia dell'arte', trumpeter, Don Quixote, Faust, Pinocchio, and Prince William II of the Netherlands.

The Dutch Jan Klaassen and Katrijn and their foreign cousins

In the Netherlands, puppet theatre is synonymous with Jan Klaassen. Young or old, every person will have seen a performance of the clownish puppet whose preferred method of resolving conflicts is the use of sarcasm or his club, and who is only afraid of one thing: his wife Katrijn. But puppetry is of course far more than just the comedies of old-fashioned puppet theatre. Worldwide, there are dozens of different types of puppet theatre and just as many colourful characters. Jan Klaassen and Katrijn's cousins include the English Punch and Judy, for instance. Or Pulcinella, the masked hand puppet and main character of Neapolitan puppet theatre.

Puppetry stage

Each task is accompanied by an inviting image in front of a puppetry stage: a theatre window with raised curtains. The message is clear: the show can begin. The numbered boxes to the left and the right of the puppetry stage can be tapped and are linked to the questions. The theatre decor consists of an exterior puppet theatre situated in green pastures with trees, flowers, and passing clouds.

Puppetry Museum Quiz instructions

Tap on the touchscreen with your fingertip: the game can begin. Then tap on any numbered box and on the correct answer. The sound of the puppet theatre bell and a green check mark will indicate that the answer was correct. If the answer is wrong, a red cross will appear and the sound of Jan Klaassen hitting his club can be heard. Mistakes can be corrected.

Three arrow icons under the puppet theatre stage

The arrow pointing to the left: return to the previous question.

The arrow pointing up the centre: play the game again.

The arrow pointing to the right: continue with the next question.

Tap on 'Check' and on the puppet theatre bell

Tap on 'Check' after the question has been answered. If the answer is correct, by tapping on a traditional puppet theatre picture with the corresponding Dutch text appears.

Solution to the quiz

If all questions (24) were answered right the comic strip about the adventures of old Dutch puppet theatre figures can be seen, such as Jan Klaassen (Mr Punch) holding his club, his wife Katrijn (Judy) and the Baby, the Constable, the Executioner and his gallows, and Death.

Subjects and answers

1. Jan Klaassen and Katrijn - Otepoetje
2. Props - Club
3. Constable - Schnäuzerkowski
4. The Grim Reaper - Dood van Pierlapotlood
5. Devil - Lucifer
6. Now you see me, now you don't - Rarekiek
7. Dancing man - Steptänzer
8. Puppets on the shelf - Marionette
9. Ombres chinoises - Turkey
10. Wayang - Buffalo hide
11. Bunraku - Black mesh face cap
12. Actor - Atella; Roman city near Naples
13. Commedia dell'arte - Pantalone
14. Polichinelle - Pantin
15. Doctor - Enema syringe
16. Poesjenellen - Voddebalen (Ragbags)
17. Pinocchio - Cricket
18. Dr Johannes Faust - Mephistopheles
19. Don Quixote - Master Pedro
20. Teun Hocks - Painted over in colour
21. Stage-set photography - Elvis Presley
22. Erwin Olaf - Marotte
23. Ex libris - Toilet bowl
24. Hand puppet theatre - Pulcinella

Comic strip about the adventures of traditional Dutch puppet theatre figures

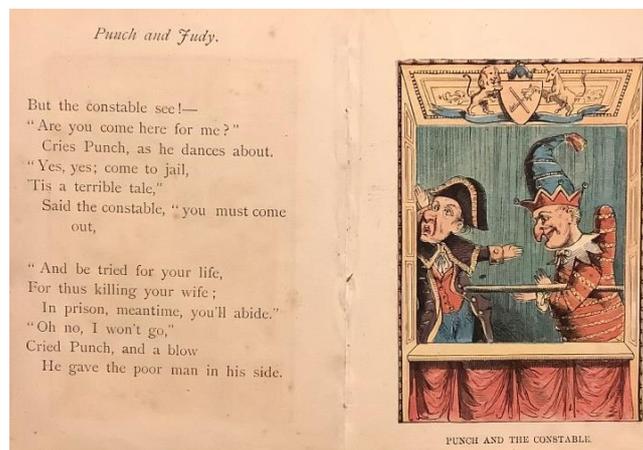

Picture: Puppetry Museum Poster with twelve traditional, old-Dutch puppet theatre scenes. Dutch Puppetry Museum/Poppenspe(e)lmuseum Collection. Illustrations: Hetty Paërl (2001). Concept: Otto van der Mieden.

Text relating to Dutch-language Puppetry Museum Poster

Picture story with twelve traditional, old-Dutch puppet theatre scenes

1. Katrijn: Jan, ik ga boodschappen doen, pas jij op ons kind.
Katrijn: Jan, I'm going shopping. Please mind our child.
2. Baby: Mèèèè, mèèèè .....
Jan: Als je niet stil bent, gooi ik je uit het raam.
Baby: Neh, neh, nehhhh ...
Jan: If you don't shut up, I'll throw you out of the window.
3. Katrijn: Jij bruut. Wat heb je met ons kind gedaan?
Jan: Hij is wandelen.
Katrijn: You savage. What have you done to our child?
Jan: He went out for a walk.
4. Generaal: Jan, ik roep je op als soldaat. Jan: Ik lust geen salaad.
General: Jan, you're joining the army. Jan: I don't like salami.
5. Generaal: Gééééf acht! Jan: ik geef je er negen.
General: Two, three, up! Jan: Seven, eight down.
6. Beul: Jan, jij hebt een mens vermoord. Jij moet hangen.
Hangman: Jan, you've killed a human being. You will be hung.
7. Beul: Heidaar, kom er uit, je doet het niet goed. Jan: Doe jij het voor.
Hangman: Oi, you! Get out. You're doing it all wrong. Jan: OK. Then show me how.
8. Beul: Ik sterf des doos. Jan: Heb ik hem dat niet fijn gelapt?
Hangman: I'm a dead man. Jan: Haven't I done a fabulous job?
9. Dood: Prietepriet. Jan: Ah, die komt voor het feest.
Death: La-da-ta, la-da-ta. Jan: Look who's come to join the party!
10. Jan: Hé krijtsnavel, bleekpegel, knekelpoot ... kom naar beneden.
Jan: Oi, you, chalky beak, paleface, skinny bones ... come down.
11. Jan: Uit met de pret. Ik stamp je onder de groene zoden.
Jan: The game is over now. I'm going to thump you six feet under.
12. Katrijn: De kleine is terecht. Hier, pak aan. Jan: Laten we dansen.
Katrijn: The little one has been found. Here, hold him. Jan: Let's dance.

Picture: Mr Punch with the Constable/General (England, ca. 1920).

Traditional Dutch puppet theatre scenes

The puppet theatre scenes with Jan Klaassen (Mr Punch), Katrijn (Judy) and the baby, with the General (Constable), with the Hangman and his gallows, and Jan Klaassen with Death are centuries old. They belong to an international repertoire. The show is played with glove puppets. Each country has its own variations. Death with his long neck is typically Dutch, he is called Pierlala. He rises silently alongside Jan Klaassen, who is quick to curse him, calling him chalky beak. Death's neck becomes increasingly longer. At last his head even reaches above the theatre. But Jan pulls Death back.

Pierlala is a stick puppet and therefore eminently suitable for this up-and-down game. Jan Klaassen, the principal figure of Dutch folk puppet theatre, probably originated in the second half of the seventeenth century. He bears some resemblance to the French Polichinelle, to Mr Punch from Britain and to the German Kasperl. The forefather of all these incorrigible buffoons is the Italian Pulcinella.

Props

Standard props such as the stick and the gallows are used widely in folk puppet theatre. Most of the props are disproportionately large for the characters on the tiny puppet stage, but some are in fact too small, take the gallows, for instance. This adds to the 'slapstick' character of the play. The club is sometimes used to beat a rhythm on the back of the head of one of the opponents on the stage, or to poke him or her in the stomach. Once the enemy has been beaten, and is lying helpless on the floor, the victor runs his stick over the former's neck. You may wonder if puppet theatre is cruel. Of course not, it is just a question of practicalities. The puppeteer in a street puppet theatre must entice his audience from passers-by, the plays must be short and full of action. Performances like these can still be found in folk puppet theatre in Europe even today.

PUNCH AND JUDY.

MR. PUNCH and his wife
Led a terrible life,
Very much like a dog and a cat;
Till, one summer morn
A baby was born,
A darling all dimples and fat.

Mrs. Judy was proud,
And the nurses allowed
That they never had seen such a child;
And the proud mother thought,
When her baby she brought
To her husband, "It must make
him mild."

PUNCH, JUDY, AND THE BABY.

Puppetry Museum Quiz

An engaging question and answer game relating to international folk puppet theatre and associated arts

Dutch Puppetry Museum Quiz

Learn more about folk and mainstream puppet theatre in 24 questions. Discover the wide range of international puppetry techniques. Listen to various sound clips, and meet comical characters.

1. Jan Klaassen and Katrijn

There is a story about a trumpeter named Jan Klaaszoon who lived in the Netherlands and served as a guard under Prince William II of the Netherlands. After William's death, in 1650, all the prince's supporters - who were known as Orangists - were discharged from the army. The same fate befell our Jan, who went to the city of Amsterdam, where he became a puppeteer.

Jan Klaassen has a way with words and a good sense of humour. He has no fear of anybody or anything, except for his wife Katrijn (called Judy in England).

Whose daughter is she, according to Jan?

- Otepoetje
- Old Mother Hubbard

2. Props

European hand puppet theatre makes use of standard objects such as a frying pan, a rolling pin, sausages and a little box. In puppet theatre, most objects are far too big in comparison to the puppets, while others are far too small, such as the tiny gallows. These contrasting sizes have a comical effect.

The leading character in puppet theatre is holding a club between his tiny hands. Wielding this weapon varies from rhythmically hitting his opponents' heads to prodding their belly.

What is the prop called that Jan Klaassen uses to hit the crocodile?

- Carpet beater
- Broom
- Club

3. Constable

Mr Policeman is not the sharpest tool in the box in puppet theatre. He always loses from Jan Klaassen or Mr Punch, both in words and actions. After a sound thrashing, the Constable's lifeless, defeated body is slumped over the theatre stage.

In 'Hänneschen Theater' - a traditional puppetry theatre in Cologne, Germany - the 'Hauptwachtmeister' (Constable) is a rod puppet. His German name refers to his bushy moustache.

What is the name of this moustached German constable?

- Schnurrbart
- Polizist
- Schnäuzerkowski
- Shamus

4. The Grim Reaper

The Grim Reaper ('Dood van Pierlala' in Dutch) is one of the characters in traditional Dutch Jan Klaassen puppet theatre. He silently arises in the puppet theatre. After Jan has insulted the Reaper by calling him 'bony legs', his neck starts to grow until his head with its hollow sockets towers high over Jan Klaassen. It even extends outside the puppet theatre.

What is the other Dutch name for this rod puppet?

- Pierrot
- Dood van Pierlapotlood
- Big Brother
- Mr Sandman

5. Devil

The Devil is a ghastly figure. He is always giving the leading character a hard time, who usually outsmarts him because he has no fear of anybody or anything, including the Devil.

In puppet theatre with Jan Klaassen's German cousin Kasperl, a magician puts a disappearing box on the stage. After saying his magic spell 'perlicka', devils jump out of the box, and they disappear again when he shouts 'perlacka'.

In Czech marionette theatre, the people of hell crawl through a hole in the stage.

What is the name of the creep who appears on stage surrounded by fire, smoke and lightning?

- Factotum
- Dupák
- Lucifer
- Angel

6. Now you see me, now you don't

'Now you see me, now you don't', is what the old showmen used to shout when they closed their peep box after their show in the fairgrounds. Famous people and battles were displayed in these peep boxes or peep shows.

The box can be regarded as the predecessor of the television (popularly called goggle-box), the computer, and the tablet.

An old Dutch word for the peep box is:

- Piepshow - peep show
- Rarekiek - raree show
- Kijkdoos - show-box

7. Dancing man

Dancing man is a small skipping toy puppet, who is showing his tricks on a shelf. The puppeteer is situated at an angle on the end of it, with the longest part sticking out from under his upper leg.

The small wooden figure is held above the shelf by means of a rod that is stuck in its back. Its little feet almost touch the 'floor'. Rhythmically hitting the shelf with the fist of his other hand, the puppeteer causes the shelf to vibrate. It makes the puppet's feet go up and down, which sounds like a tap dancer's clicking shoes. His legs can swing back and forth, and his little arms are rotating like the sails of a windmill.

What is the German name of this little dancing figure?

- Mister Stepper
- Jumping Jack
- Hampelmann
- Steptänzer

8. Puppets on the shelf

Puppets on the shelf ('marionnettes à la planchette' in French) are figurines with a horizontal string running through their chests. One end is tied to a rod that is attached to a horizontal shelf, and the other end is knotted around the puppeteer's knee.

The performer is also a musician. The puppets start dancing when he moves his leg to the beat of the music.

What is the name of the figurines that are moving by means of strings attached to a crossed stick?

- Jumping jack puppet
- String puppet
- Marionette

9. Ombres chinoises

During the eighteenth century, travellers from China brought back stories about lanterns in which shadow figures moved because of the rising hot air of candles. This is how in Europe the name 'ombres chinoises' - Chinese shadow puppets - originated for shadow play.

The flat cardboard figures are moved against a tightly stretched, elongated white fabric screen. A light source, such as a candle, light or oil lamp, is placed between the screen and the performer.

From which country does the hump-backed shadow figure Karagöz originate?

- India
- Turkey
- Japan

10. Wayang puppetry

Wayang means 'shadow'. The word comprises puppet and shadow play, dance, and masquerade. The gamelan orchestra is an indispensable part of wayang kulit shows. The orchestra consists of gongs, xylophones, flutes, a drum, and stringed instruments. Singing voices are also essential.

The dalang is the puppeteer and leader of the orchestra that sits behind him. He moves all the wayang kulit figures, speaks their parts, sings and narrates the story. The dalang is seated cross-legged behind the shadow play screen facing the audience.

Wayang performances usually last all night and always concern the struggles between good and evil.

The wayang kulit figures are made of:

- Wood
- Buffalo hide
- Cardboard

11. Bunraku

'Bunraku' is the name of traditional Japanese puppet theatre. The figures are moved by three puppeteers dressed in black clothes, who are visible on stage.

The face of the puppeteer who operates a figure's head can be seen.

What are his assistants' faces covered with?

- A black mesh face cap
- A top hat
- A mask
- A balaclava

12. Actor

An actor is someone who performs on stage or in a movie. While acting, they make use of their posture, mimics, sounds, and gestures, but their voice usually also plays an important role. An actor is not necessarily a human being. It can also be a puppet, for example.

A puppeteer can be compared to a director or an artistic leader of a theatre company with the advantage that all his 'actors' and other belongings usually fit in a single case or chest.

In ancient times there used to be a farcical character called Maccus, a role performed by comedians.

The most famous city for farces (a comedy with entertaining situations that are highly exaggerated, extravagant, ridiculous, absurd, and improbable) involving Maccus was ...

- Atellam, a Roman city not far from Naples
- Athens, the capital of Greece

13. Commedia dell'arte

Pulcinella, one of the 'zanni' (comical servant characters) from the Italian 'commedia dell'arte', is the forefather of many European central characters in national puppet theatre. Several figures from this form of folk theatre have been given a permanent role in puppet theatre such as Colombina, Arlecchino, Pierrot, and Pantalone. Pantalone is very stingy and rich. He has a goatee and wears long, close-fitting trousers, which makes him the name giver of this style of trousers - pantaloons.

The picture shows three figures. The white figure wearing a black half mask is Pulcinella with Harlequin sitting on his right hand.

The figure with the walking stick is ...

- Pantalone
- Paprika Jancsi
- Petrushka
- Pickelhering

14. Polichinelle

The French Polichinelle can be recognised by the bumps on the front and back of his body, his brightly coloured costume, and his tricorne hat. This theatre figure originated in the seventeenth century. Polichinelle was not only a funny character on stage but also the main character of French puppet theatre.

In old prints, Polichinelle is often depicted as a jumping jack. In past centuries, children loved to play with such toys. The puppets they played with were usually made of paper or cardboard. The flat figure has hinged arms and legs, which move up and down when you pull a string.

What is the French word for jumping jack?

- Pantin
- Paljas
- Punch
- Scapino

15. Doctor

In folk puppet theatre, doctors usually pretend to be more knowledgeable than they actually are. Mr Punch, the main character from English puppet theatre, is very cruel. He kills everyone who gets in his way, but almost kicks the bucket himself. He is lying supposedly lifeless on stage screaming, 'Doctor, please help me. I'm dead!' The physician promptly arrives, but as he leans over to examine Punch he gets kicked. The doctor retaliates by giving Punch an effective remedy by beating him with a stick. But Punch returns the 'remedy' and the doctor gets the worst of it.

In an old French puppetry story, Doctor Purgon (after the French word for purging) prescribes a laxative agent.

What object does the doctor use to administer this enema?

- A cross stick
- A syringe
- An enema syringe
- Cuoppo

16. Poesjenellen

'Poesjenel' is the name of the traditional rod marionette from Antwerp. The puppets are operated from the top. The performances involve a lot of fights with numerous deaths and a mount of torsos, limbs, puppet heads and weapons piling up on the stage.

In the past, the audience sometimes got so carried away by the story, that they no longer noticed the difference between fiction and nonfiction. They interfered with the action, pelting the traitors with apple cores and chewed bits of carrot.

What is the collective name of folksy characters such as the Nose ('de Neus'), the Squinter ('de Schele') and the Hump ('de Bult') in the 'Poesjenellen' puppet shows from Antwerp?

- Ragbags - Voddebalen
- Punks
- Scoundrels
- Villains

17. Pinocchio

Pinocchio's life starts as a wooden puppet who eventually becomes a boy. As soon as his head has been carved, he starts to talk. And once he got feet, he runs away. Pinocchio is punished for his mischievous behaviour. For example, his nose starts growing when he is telling lies.

Mister Geppetto is standing to the right of the paper theatre depicted below. Marionettes are dancing on the small stage.

What talking animal can be seen sitting on the roof of the theatre?

- A damselfly
- A cricket
- A parrot
- A wasp

18. Dr Johannes Faust

Faust, the main character in Goethe's masterpiece (a German poet, playwright and novelist) is a man of many ambitions. When he finds out that all the scientific knowledge he has acquired does not help him any further, he resorts to magic and alchemy. Then he meets the Devil who tempts him into selling his soul to him in exchange for his knowhow. This legend was told and performed as early as in the sixteenth century.

Performers in Central Europe used to include 'Faust' in their stage and puppet theatre repertoires, and still do so today. It used to be real folk theatre and its folksy nature is demonstrated by the scientist's servant, who is portrayed as the witty and smart Hanswurst or Kasperl.

What is the name of the Devil with whom Faust flies away?

- Mephistopheles
- Fitzliputzli
- Beelzebub
- Hell Spirit

19. Don Quixote

In 'The Ingenious Knight Don Quixote of La Mancha', a novel written by the Spanish writer Miguel de Cervantes Saavedra, which was published in 1604, Don Quixote is attending a puppet show. He gets so carried away by the show that he believes everything is real. Grabbing his sabre, he attacks the Moors who are holding Melisendra, Charlemagne's daughter, captive in a castle. The puppeteer shouts, 'Stop it Sir! These Moors aren't real. They're merely cardboard figures!'

The puppeteer's name is ...

- Master Pedro
- Sancho Panza
- Alibaba

20. Teun Hocks

Dutch visual artist Teun Hocks is the tragicomic leading character in his own work, always acting the little chap who ends up in the strangest situations. Teun wants to amuse the viewer with rebuses or give them food for thought.

Before Teun starts taking pictures, he first captures his ideas in sketches which he then recreates in his studio. Next he actually steps into the decor of his drawing and takes a black-and-white picture of it.

At a later stage the photograph is ...

- painted over in colour
- taken again in colour
- coloured in
- filmed

21. Stage-set photography

Around the nineteen eighties, stage-set photography became popular, in particular in the Netherlands. This involves the photographer playing with reality and imagination, or rather recording a 'situation' with his camera that he has stage-managed himself. The photograph becomes an isolated image, like a work of art.

Dutch photographer Henk Tas populates his fantasy world with every type of creature from mass and pop culture. He presents us a fairy-like, plastic world.

The Pinocchio figure depicted by him is standing opposite ...

- Elvis Presley
- Snoop Dogg
- Tom Jones
- Neil Diamond

22. Erwin Olaf

The work created by Dutch visual artist, photographer and portrait photographer Erwin Olaf is often bizarre and provocative. The photo shows a jester with a cap'n'bells on his head holding an old-fashioned telephone handset and a jester's staff with Jan Klaassen's head fitted to it.

What is a different name for the prop in the jester's right hand?

- A jester's staff
- A marotte
- A magic wand

23. Ex libris

An ex libris is a small print or decorative label that is pasted into a book. Generally, the picture refers to the owner's name, hobby, or profession.

The picture shown here is based on the Puppetry Museum logo. The small figures situated on the left and the right in the logo are the Dutch Jan Klaassen and Katrijn (Punch and Judy in England).

What is the paper-wasting Jan sitting on in this ex libris?

- A throne
- A toilet bowl
- A sofa
- A chair

24. Dutch Puppetry Museum Theatre Website

Browse www.poppenspelmuseum.nl for information about international puppet theatre. Next tap on 'extra news'. The old-Dutch Jan Klaassen and his wife Katrijn are holding a discount coupon.

What is the name of the forefather of the European puppets?

- Pulcinella
- Arlecchino
- Pierke
- Hanswurst

Start Nieuws Trefwoorden Bibliotheek Collecties Pamfletten Doepak Links Blind Contact

Onderwijs

Quiz NL

Quiz EN

Speurspel/Search game

Poppenspeltechnieken

Nusantara

Artefacten

TIN-theatercollectie

Welkom in het *Poppenspe(e)lmuseum informatiecentrum*. Op en via deze site vindt u nieuws en informatie over onze (inter)nationale collectie wayangfiguren, hand-, stang-, stok- en trekpoppes, marionetten, schimmen, papieren theatertjes, foto's, boeken, posters, prenten, documentatie, bijzondere uitgaven, parafernalia en snuisterijen uit de wonderwereld van het poppen-, figuren- en objecttheater.

Welcome to the *Puppetry Museum Information Centre* ('Poppenspe(e)lmuseum informatiecentrum'). This Dutch-language site - with an English explanation - mainly provides information about the *puppetry Museum's international library*. On and via this site you can find news and information about our national and international collection of wayang figures, hand puppets, rod marionettes, rod puppets, Jumping Jack puppets, marionettes, shadow puppets, paper theatres, photographs, books, posters, prints, special publications, paraphernalia and bric-a-brac from the wondrous world of puppet, figure and object theatre.

POPPENSPELMUSEUM

Poppenspe(e)lspeurspel

Maak kennis met het (volks)poppentheater in 24 vragen. Ontdek de diverse poppenspeltechnieken. Beluister enkele geluidsfragmenten en ontmoet grappige figuren.

Klik hier om door te gaan.

POPPENSPELMUSEUM

1. Jan Klaassen en Katrijn

Er zou een trompetter hebben bestaan, Jan Klaaszoon geheten, die gediend had bij de garde van prins Willem II. Bij diens dood in 1650 werd al wie prinsgezind was uit het leger ontslagen. Zo ook onze Jan, die naar Amsterdam ging en daar poppenspeler werd.

Jan Klaassen is niet op zijn mondje gevallen en zit vol humor. Hij is voor niets en niemand bang, behalve voor zijn vrouw Katrijn.

Van wie is zij volgens hem de dochter?

- Otepoetje
- Dood van Ollekebolleke

Controleer

2. Attributen

In het Europese handpoppentheater worden vaste attributen gebruikt, zoals een braadpan, een deegroller, worstjes en een kistje. Op het poppenkasttoneel zijn de meeste voorwerpen veel te groot in verhouding tot de poppen, maar andere juist veel te klein, zoals het galgje. Dat werkt komisch.

De hoofdfiguur in de poppenkast houdt zijn knuppel tussen beide handjes. Het hanteren van dit wapen varieert van het ritmisch bewerken van het hoofd van de tegenstander tot het prikken in zijn buik.

Wat is het speelattribuut waarmee Jan Klaassen de krokodil slaat?

- Mattenklopper
- Bezem
- Knuppel

Controleer

3. Diender

Oom agent is in de poppenkast niet de slimste. Altijd verliest hij het van Jan Klaassen, zowel in woorden als in daden. Verloren hangt de veldwachter na een flink pak slaag over de speelplank.

In het Hänneschentheater zoals we dat uit Keulen kennen, wordt de agent als stokpop gehanteerd. Zijn Duitse naam verwijst naar de haargroei onder zijn neus.

Hoe heet deze snordragende diender?

- Schnurrbart
- Polizist
- Schnäuzerkowski
- Juut

Controleer

4. Dood van Pierlala

De Dood van Pierlala is een figuur uit het oud-Hollandse Jan Klaassenspel. Zwijgzaam verrijst hij in de poppenkast.

Als Jan de Dood uitscheldt voor 'knekelpoot' begint de hals van Pierlala te groeien, tot de kop met de holle oogkassen ver boven Jan Klaassen uitsteekt. Tot zelfs buiten de poppenkast.

Wat is de andere benaming voor deze stokpop?

- Pierrot
- Dood van Pierlapotlood
- Big Brother
- Klaas Vaak

Controleer

5. Duivel

Akelig is de figuur van de duivel. Altijd maakt hij het de hoofdpersoon lastig. Maar deze is hem te slim af: hij is 'voor de duivel niet bang'.

In de poppenkast met Kasperl - de Duitse neef van Jan Klaassen - zet een tovenaars een verdwijnkistje op de speelplank. Na het uitspreken van 'perlicka' springen er duivels uit. Bij het roepen van 'perlacka' verdwijnen ze.

In het Tsjechische marionettentheater komen de bewoners van de hel uit een gat in de speelvloer.

Hoe heet de engerd die met vuur, rook en bliksem te voorschijn komt?

- Duvelstoejager
- Dupák
- Lucifer
- Engel

Controleer

6. Poppetje gezien, kastje dicht

'Poppetje gezien, kastje dicht', zegt de kijkkastman, als hij vroeger - na een vertoning op de kermis - zijn kijkkast dichtdeed. In deze kijkdoos of peepshow kon je beroemde personen en veldslagen zien.

Je kan zeggen dat de kijkdoos de voorloper is van de tv en de computer.

Een oud-Nederlands woord voor kijkkast is ...

- Piepshow
- Rarekiek
- Kijkdoos

Controleer

7. Dancing man

Dancing man is een huppelend speelgoedpoppetje. Het vertoont zijn kunsten op een plank. De bespeler zit schuin op het uiteinde van deze lat. Het langste deel steekt een stuk onder zijn bovenbeen uit.

Het houten figuurtje wordt door middel van een stokje - dat in de rug steekt - boven de plank gehouden. De voetjes raken bijna de 'vloer'. Door ritmisch met de vuist van de vrije hand op de plank te slaan, gaat deze trillen. Zo gaan de voeten op en neer. Dit klinkt als het geklikklak van een tapdanser. De benen kunnen heen en weer zwaaien. De armpjes draaien als molenwieken in de rondte.

Wat is het Duitse woord voor dit dansende figuurtje?

- Mister stepper
- Trektop
- Hampelmann
- Steptänzer

Controleer

8. Popjes op de plank

De popjes op de plank (in het Frans: marionnettes à la planchette) zijn figuurtjes waarbij een horizontaal koord door de borst loopt. Het ene uiteinde daarvan is vastgemaakt aan een paaltje dat op een liggende plank is bevestigd. Het andere uiteinde is om de knie van de poppenspeler geknoopt.

De speler is ook muzikant. Als hij op de maat van de muziek zijn been beweegt, gaan de poppen dansen.

Wat is de naam van figuren die door middel van een kruishout en draden bewogen worden?

- Trektop
- Touwtjespop
- Marionet

Controleer

9. Ombres chinoises

In de achttiende eeuw brachten reizigers uit China verhalen mee over lantaarns waarin schaduwfiguren bewogen door de opstijgende warme lucht van kaarsen. Zo is in Europa de naam 'ombres chinoises' (Chinese schimmen) ontstaan als benaming voor een schimmenspel.

De platte, uit karton gesneden figuurtjes worden langs een strakgespannen wit doek bewogen. Tussen dit scherm en de speler is een lichtbron geplaatst: een kaars of een (olie)lamp.

Uit welk land komt de gebochelde schimfiguur Karagöz (spreek uit: karageus, met de g van 'goal')?

- India
- Turkije
- Japan

Controleer

10. Wayang

Wayang betekent 'schaduw'. Het woord omvat poppen-, schimmen-, maskerspel en dans. Het gamelanorkest is een onmisbaar onderdeel van een wayangvoorstelling. Het orkest bestaat uit gongs, xylofoons, fluiten, een trom en snaarinstrumenten. Ook zangstemmen zijn belangrijk.

De dalang is de poppenspeler en de leider van het orkest dat achter hem zit. Hij beweegt alle figuren, spreekt hun rollen, zingt en vertelt. De dalang zit met gekruiste benen achter het speelscherm, met het gezicht naar het publiek gericht.

Wayangopvoeringen duren meestal een hele nacht. Altijd gaat het om de strijd tussen goed en kwaad.

Wayang-kulitfiguren zijn gemaakt van ...

- Hout
- Buffelleer
- Karton

Controleer

11. Bunraku

Bunraku (spreek uit: boenrakoe) is de benaming voor het traditionele Japanse poppentheater. De figuren worden door drie personen bewogen. De spelers zijn zichtbaar op het toneel en dragen zwarte kleding.

Van de poppenspeler die het hoofd van een figuur bedient, kun je het gezicht zien.

Waarmee is het gelaat van zijn assistenten bedekt?

- Zwarte gazen kap
- Hoge hoed
- Masker
- Mombakkes

Controleer

12. Acteur

Een acteur is een toneel- of filmspeler. Hij maakt gebruik van houding, mimiek, geluid en gebaren. De stem speelt meestal een belangrijke rol. Een acteur hoeft niet per se een mens te zijn. Het kan bijvoorbeeld ook een pop zijn.

De poppenspeler kun je vergelijken met een directeur of artistiek leider van een theatergezelschap. De poppenspeler heeft het voordeel dat al zijn 'acteurs' en spullen vaak in één koffer of kist passen.

In de oudheid had je een kluchtfiguur die Maccus heette. Zijn rol werd door komedianten gespeeld.

De meest bekende stad voor de kluchten met Maccus was ...

- Atella, Romeinse stad in de buurt van Napels
- Athene, hoofdstad van Griekenland

Controleer

13. Commedia dell'arte

De stamvader van veel Europese hoofdpersonen in de nationale poppenkasten is Pulcinella (spreek uit: poeltsjienella): een van de 'zanni' (komische bedienden) uit de Italiaanse commedia dell'arte (spreek uit: kommeediadellartee). Veel figuren uit deze vorm van volkstheater kregen een vaste plaats in het poppentheater, met name Colombina, Arlecchino, Pierrot (spreek uit: arlekieno en pjerroo) en Pantalone. De laatstgenoemde is gierig en rijk. Hij heeft een sik en draagt een lange, nauwe broek. Zo is hij de naamgever van de pantalon geworden.

Op de afbeelding zie je drie figuren. De witte figuur met het zwarte halfmasker is Pulcinella, op zijn rechterhand zit Harlekijn.

De figuur met de wandelstok is ...

- Pantalone
- Paprika Jancsi
- Petroesjka
- Pickelhering

Controleer

14. Polichinelle

De Franse Polichinelle (spreek uit: poliesjienel) herken je aan de bulten aan de voor- en achterzijde van zijn lijf, de bonte kleuren van zijn kostuum en zijn driekantige steek. Deze theaterfiguur is in de zeventiende eeuw ontstaan. Hij was niet alleen een geestige snuiter op het toneel, maar ook de hoofdfiguur in de poppenkast.

Op oude prenten zie je Polichinelle vaak afgebeeld als trekkpop. In vroeger eeuwen speelden kinderen graag met dit speelgoed. De poppen waren meestal van papier of karton gemaakt. De platte figuur heeft scharnierende armen en benen. Deze bewegen op en neer als je aan een touwtje trekt.

Wat is het Franse woord voor trekkpop?

- Pantin
- Paljas
- Punch
- Scapino

Controleer

15. Dokter

Een dokter doet zich in de volkspoppenkast meestal geleerder voor dan hij is. Mr Punch (spreek uit: puntsj, de u bijna als een a), de hoofdpersoon uit de Engelse poppenkast, is uiterst wreed. Hij vermoordt iedereen die hem in de weg zit. Punch legt zelf ook bijna het loodje. Levenloos ligt hij op de speelplank en gilt: "Help, ik ben dood, dokter!" Deze is snel ter plaatse en buigt zich over Punch, maar krijgt een trap. De arts neemt wraak door Punch een heilzaam middel toe te dienen in de vorm van stokslagen. Maar Punch geeft het 'recept' terug en de geneesheer delft het onderspit.

In een oud Frans poppenkastverhaal schrijft dokter Purgon ('purger' betekent 'laxeren') een laxerend medicijn voor.

Met welk attribuut dient de dokter dit lavement toe?

- Kruishout
- Injectienaald
- Klisterspuit
- Cuoppo

Controleer

16. Poesjenellen

Poesjenel is de benaming voor de traditionele Antwerpse stangpop. De poppen worden van bovenaf bewogen. In de stukken worden veel gevechten opgevoerd, waarbij doden vallen. Op het toneel ontstaat een berg van rompen, ledematen, poppenkoppen en wapens.

Vroeger lieten de toeschouwers zich zo meeslepen door het verhaal dat zij het verschil tussen spel en werkelijkheid uit het oog verloren. Het publiek bemoeide zich met de actie en bekogelde de verraders met klokhuizen en uitgekauwde stukken wortel.

Wat is de verzamelnaam van de volkstypes, zoals de Neus, de Schele en de Bult in de voorstellingen met de Antwerpse poesjenellen?

- Voddebalen
- Vlerken
- Vlegels
- Schobbejakken

Controleer

17. Pinokkio

Uiteindelijk wordt hij een jongen, maar Pinokkio begint als een houten pop. Zodra zijn hoofd gesneden is, begint hij te praten. Zo gauw hij voeten heeft, loopt hij weg. Voor zijn streken moet hij boeten, zijn neus bijvoorbeeld groeit als hij jukt.

Bij het hieronder afgebeelde papieren theater staat rechts vader Gepetto. Op het toneeltje dansen marionetten.

Welk sprekend beest zit op het dak van het theater?

- Waterjuffer
- Krekel
- Papegaai
- Wesp

Controleer

18. Doctor Johannes Faust

Faust, de hoofdpersoon uit het meesterwerk van Goethe (Duitse dichter, toneel- en romanschrijver) is een man met ambities. Als hij merkt dat alle wetenschappelijke kennis die hij heeft verzameld hem niet verder helpt, neemt Faust zijn toevlucht tot magie en alchemie. Op dat moment ontmoet hij de duivel die hem verleidt om in ruil voor kennis zijn ziel aan hem te verkopen.

Het is een legende die al in de zestiende eeuw werd rondverteld en opgevoerd. Spelers uit Centraal-Europa hadden en hebben 'Faust' op hun (poppentheater)-repertoire. Het was vroeger echt volktheater. Dat volkse wordt uitgedrukt door de knecht van de geleerde in de gedaante van de slimme en geestige Hanswurst of Kasperl.

Hoe heet de duivel waarmee Faust wegvliegt?

- Mefistofeles
- Fitzliputzli
- Beëlzebub
- Hellegeest

Controleer

19. Don Quichot

In het in 1604 gepubliceerde boek 'De vernuftige edelman Don Quichot van La Mancha' van de Spaanse schrijver Miguel de Cervantes, woont ridder Don Quichot een poppentheatervoorstelling bij.

Hij laat zich zo meeslepen door het spel dat hij denkt dat het echt is. Met zijn sabel hakt hij in op de Moren die Melisendra, de dochter van Karel de Grote, opgesloten hebben in een kasteel. De poppenspeler roept: "Stop heer, het zijn geen echte Moren, maar slechts figuren van karton!"

De naam van deze poppenspeler is ...

- Meester Pedro
- Sancho Panza
- Ali Baba

Controleer

20. Teun Hocks

Kunstenaar Teun Hocks is de tragikomische hoofdrolspeler in zijn eigen werk. Hij speelt altijd het mannetje dat in vreemde situaties verzeild is geraakt. Teun wil de kijker met zijn beeldraadsels graag amuseren of aan het denken zetten.

Voordat hij aan het fotograferen slaat, maakt Teun schetsjes om zijn ideeën vast te leggen. Die schetsjes bouwt hij vervolgens na in zijn atelier. Hij stapt dan als het ware in het decor van zijn tekening. Hiervan maakt hij een foto in zwart-wit.

Deze opname wordt later ...

- in kleur overgeschilderd
- nog eens gemaakt als kleurenfoto
- gefilmd
- ingekleurd

Controleer

21. Geënceneerde fotografie

Rond 1980 kwam, vooral in Nederland, de geënceneerde fotografie op. Hierbij speelt de fotograaf met de (on)werkelijkheid, dat wil zeggen: de kunstenaar legt met zijn camera een door hemzelf in scène gezette 'omstandigheid' vast. De foto wordt - als een kunstwerk - een op zichzelf staand beeld.

Fotograaf Henk Tas laat zijn fantasiewereld bevolken door allerlei wezens uit de massa- en popcultuur. Hij toont ons een sprookjesachtige plastic wereld.

De door hem afgebeelde Pinokkiofiguur staat tegenover ...

- Elvis Presley
- Ali B
- Lee Towers
- Frans Bauer

Controleer

22. Erwin Olaf

Het werk van portretfotograaf Erwin Olaf is meestal bizar en provocerend. Op de foto is een nar te zien met op zijn hoofd een narrenkap met bellen. Hij houdt een ouderwetse telefoonhoorn vast en een narrenstaf waarop de kop van Jan Klaassen is bevestigd.

Een ander portret van Erwin Olaf kun je zien door bijvoorbeeld te klikken op 'Bekijk de topstukken van deze collectie' op de introductiepagina van onze 'Geheugensite'.

Wat is een andere naam voor het attribuut dat de nar in zijn rechterhand houdt?

- Narrenstaf
- Marotte
- Toverstok

Controleer

23. Ex libris

Een ex libris is een prentje dat in een boekwerk geplakt wordt. De afbeelding heeft vaak te maken met de naam, de hobby of het beroep van de eigenaar. Er zijn mensen die ex librissen sparen (en ruilen!), zoals jij misschien wel suikerzakjes of strips.

Het hier afgebeelde plaatje is op het logo van het Poppenspe(e)lmuseum gebaseerd. Kijk maar eens op de introductiepagina van dit speurspel. De figuurtjes die zich links en rechts van de naam in het beeldmerk bevinden, zijn Jan Klaassen en Katrijn.

Waarop zit de papierverslindende Jan in deze ex libris?

- Troon
- Wc-pot
- Zetel
- Stoel

Controleer

24. Handpoppentheater

De hoofdfiguur in de oud-Hollandse poppenkast heet Jan Klaassen. Hij heeft een grote rode neus en draag een bont pak. Net zoals de Engelse Mr Punch, de Duitse Kasperl en de Franse Polichinelle. Aan de onderkant van Jan zijn jasje zitten beentjes. Aan zijn voeten heeft hij klompen. Op zijn hoofd draagt hij een naar voren hangende puntmuts met aan de top een belletje.

Hoe heet de stamvader van de Europese poppenclowns?

- Pulcinella
- Arlecchino
- Pierke
- Hansworst

Controleer

Picture on the front cover: an offline computer game. The Dutch Puppety Museum multiple choice quiz in a small wooden puppet theatre with a touchscreen. There is a slit under the theatre window at the front of the small puppet theatre. If all answers are correct, a voucher will come out. This voucher entitles you to a small puppet theatre keep sake. Applause!

Picture: an offline multiple-choice computer game about international puppet theatre. It is located in a mini wooden puppet theatre with a touchscreen. A wooden Jan Klaassen figure - Jumping jack - and a crocodile are sitting on the pointed roof. The two traditional figures from folk puppet theatre come to life if all the quiz questions have been answered correctly.

The game is played on the screen within the red-framed theatre window. The green crocodile is a hand puppet. His huge red-rimmed jaws with white teeth are snapping up and down, and his bumpy snout has large protruding nostrils.

The traditional Dutch Jan Klaassen (Mr Punch in England, and Kasperl in Germany) is situated to the right of the monster. This jolly snub-nosed jumping jack puppet (brand: Sevi - Italy) has a red pointed cap on his head with a small silver-coloured bell. His flat, pointed, blue collar has three little bells attached to it. He is wearing a colourful jacket and has a black belt with a buckle around his waist. His mid-length trousers have grey-green stripes. His legs are moving up and down, sporting white socks and black shoes with colourful polka-dotted bows. The roguish clown has his favourite hitting device - a club - in his right hand.

With thanks to . . .

Vrienden van het Poppenspe(e)lmuseum
Friends of the Dutch Puppetry Museum

Gemeente Heerde

Landelijke Vereniging van Crematoria
Dr. G.J. Vaillantfonds

IJsselbosch Foundation Welsum

Bosch Uyt den Boogaard Stichting

Stichting
De Kattendijke / Drucker

ROTTERDAMSE
STICHTING
BLINDENBELANGEN

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
Themafonds
Erfgoedvrijwilligers

Hyperlinks

<https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/pdf/quizengpinocchio.pdf> (offline quiz),
<https://quiz.dutchpuppetrymuseumcollection.com/> (online question and answer game),
<https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/pdf/doepak298d.pdf> (English information),
https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/video/quiz_animatie (film impression quiz offline),
https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/video/quiz_presentje (impression of the online quiz),
<https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/pdf/quizeng.pdf> (quiz, text in English) and
<https://dutchpuppetrymuseumcollection.com/pdf/quizonlineEN.pdf> (text and pictures online quiz in English and Dutch).

Hardware and software realisation: AMI Computers and Thomas de Graaf (technology and animation). Concept, idea, quiz, and text: Otto van der Mieden.

Poppenspe(e)lmuseum Dutch Puppetry Museum
Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Phone: +31(0)578 - 63 13 29
<https://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/index.html>
info@poppenspelmuseum.nl